

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ І СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ
В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЯХ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
20 ЛИСТОПАДА 2020 РОКУ**

ХАРКІВ – 2020

УДК 37.015.31:316.42
ББК 74.60
С91

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 7 від 19.11.2020 р.).

Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 20 листопада 2020 р. / за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2020. 125 с.

Збірка містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої сучасним проблемам професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі, реаліям і тенденціям розвитку професійної діяльності фахівців соціальних інституцій з вирішення актуальних проблем соціальної роботи.

Матеріали представляють інтерес для науковців і практиків у галузі соціальної і соціально-педагогічної діяльності, науковців-початківців (здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів спеціальності «Соціальна робота») й практиків – фахівців соціальних інституцій.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2020.
© Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки, 2020.
© Васильєва М.П., 2020.

Пластун Т.І. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ-СИРИТ В УМОВАХ ПРИЙОМНОЇ СІМ'Ї.....	83
Плахотнік Д.В. ЩОДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	87
Попова В.В. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ У СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДАХ.....	88
Сех М.І. ДОСВІД ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	92
Тепляк А.М. З ДОСВІДУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ.....	96
Шерстньова М.С. ДОСВІД ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ І ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН ПІДЛІТКАМИ.....	101
ПУБЛІКАЦІЇ здобувачів вищої освіти (частина друга).....	107
Авдашкова А.І. АНАЛІЗ ДОСВІДУ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ЯПОНІЇ.....	107
Барбіна Ю.Ю. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	108
Буркова М.В. АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ СМЕЙНОГО ЖИТТЯ У ДІТЕЙ-СИРИТ В ІНТЕРНАТНИХ ЗАКЛАДАХ.....	109
Владимиров Д.І. ФОРМИ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЗІ СТАРШОКЛАСНИКАМИ.....	109
Галас Т.В. ГОТОВНІСТЬ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ.....	111
Гольфельд Т.Г. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД: СУТЬ, ЗНАЧЕННЯ.....	111
Дерев'янюк Г.О. АНАЛІЗ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ З ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ПІДЛІТКІВ І МОЛОДІ.....	112
Довбня О.В. БУЛІНГ ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА СЕРЕД ПІДЛІТКІВ.....	113
Комишан Т.О. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ЗДО.....	114

Буркова М.В.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ СМЕЙНОГО ЖИТТЯ У ДІТЕЙ-СИРІТ В ІНТЕРНАТНИХ ЗАКЛАДАХ

За даними Державного комітету статистики України стосовно влаштованості подальшого життя випускників інтернатних закладів 20% з них в подальшому відчують значні складнощі із створенням власної сім'ї та вихованням власних дітей. Українське суспільство на сучасному етапі характеризується значними змінами в соціальній сфері, що є причиною різного роду соціально-економічних та культурних перетворень та сприяє переосмисленню вимог до підготовки фахівців соціальної галузі. Актуальність проблеми підготовки майбутніх соціальних працівників до формування цінностей сімейного життя у дітей-сиріт зумовлена тим, що означена категорія дітей не має позитивного досвіду проживання в сім'ї, має негативне ставлення до інституту сім'ї, не усвідомлює значення сім'ї в житті людини та не сприймає її як цінність. Отже, виникають певні суперечності: між нагальною потребою суспільства у формуванні цінностей сімейного життя у вихованців інтернатних закладів та відсутністю комплексної організації цього процесу; між необхідністю здійснення соціальними працівниками діяльності з формування цінностей сімейного життя у вихованців та їх недостатнім рівнем компетентності.

Питаннями професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до формування цінностей сімейного життя дітей-сиріт в інтернатних закладах займалися О. Безпалько, І. Зверєва, З. Кияниця, В. Кузьмінський, Ж. Петрочко та інші. Дослідниками обґрунтовано негативний вплив на дітей умов інтернатних закладів і доведено необхідність підвищення рівня компетентності фахівців соціальної сфери щодо захисту права дитини виховуватися в сімейному середовищі, однак недостатньо розглянутим залишилося питання розробки навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців до здійснення означеної діяльності. Аналіз наукової літератури з проблеми підготовки майбутніх соціальних працівників до формування сімейних цінностей у дітей-сиріт в інтернатних закладах засвідчив, що вона має здійснюватися у відповідності до запитів суспільства, враховувати наявність нових інноваційних технологій впливу та досягнень науково-технічного прогресу. Узагальнення результатів наукових досліджень Т. Кравченко та О. Докунової засвідчили, що формування професійної компетентності соціальних працівників з означеної проблематики має передбачати вироблення системи відповідних знань та вмінь з використанням інноваційних методів і форм навчання.

Перспективним напрямом подальших досліджень є розробка компонентів підготовки майбутніх соціальних працівників до формування цінностей сімейного життя дітей-сиріт в інтернатному закладі.

Владимиров Д.І.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ФОРМИ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЗІ СТАРШОКЛАСНИКАМИ

Обрання професії є одним із головних життєвих виборів старшокласників, оскільки саме від цього залежить їх подальший життєвий шлях. Проблема вибору майбутньої професії старшокласниками сьогодні набуває нової актуальності в зв'язку зі змінами, зумовленими

реформуванням системи освіти, розповсюдженням інформаційних потоків. Сучасні школярі недостатньо обізнані про суть сучасних професій. Так, школярі з великої кількості існуючих професій можуть назвати лише 20-26 професій. Серед мотивів вибору майбутньої професії випускниками закладів загальної середньої освіти тільки 40% підлітків обирають професію, орієнтуючись на зміст майбутньої діяльності. Тому постає необхідність реалізації профорієнтаційної роботи зі старшокласниками, пошук її ефективних форм і методів.

Різним аспектам профорієнтаційної роботи присвячено праці Б. Артеменко, Е. Клімова, І. Кона, Л. Сибільова, та інших. Особливості профорієнтації в сучасних умовах інформаційної цивілізації, форми і методи профорієнтації старшокласників досліджували Н. Отрощенко, Г. Пригіна, Л. Мітіна. Як показав аналіз наукових досліджень професійна орієнтація школярів – це науково обґрунтована система підготовки молоді до вільного і самостійного вибору професії, покликана враховувати як індивідуальні особливості кожної особистості, так і необхідність повноцінного розподілу трудових ресурсів в інтересах суспільства, що включає: професійне просвітництво; професійне виховання; 3) професійне консультування; 4) професійний розвиток особистості та підтримку професійної кар'єри. Отже, професійна орієнтація є комплексним процесом, що передбачає різні важливі напрями.

Аналіз наукових досліджень (Л. Мітіної, М. Мунакової, О. Носкова, Н. Острошенко, К. Платонової, Г. Пригіна, Н. Пряникової, Г. Резапкіної, В. Синявського, Б. Федоритшина, П. Шавіри, М. Чистякової) та практики здійснення профорієнтаційної роботи показали, що на жаль, профорієнтація в сучасних умовах не досягає своєї головної мети - формування в учнів професійного самовизначення, відповідного індивідуальним особливостям кожної особистості. Серед проблем сучасної профорієнтаційної роботи слід відобразити такі: відсутній індивідуальний, диференційований підхід до особистості, яка обирає професію, використання в основному словесних методи, без надання можливості кожному спробувати себе в різних видах діяльності.

Одним із суб'єктів, на якого покладено профорієнтаційну функцію в роботі зі старшокласниками, є соціальний педагог. Проте, він часто володіє інформацією про те, які професії затребувані на даний момент у Україні, але не в повній мірі володіє ефективними технологіями профорієнтаційної діяльності.

Науковцями розроблено сучасний методичний інструментарій роботи зі здобувачами загальної середньої освіти (портфолію здобувача загальної середньої освіти, освітні програми з профорієнтації), який може бути реалізований в межах позакласної роботи, у вигляді курсів за вибором або в системі додаткової освіти. На основі узагальнення наукових досліджень з профорієнтаційної роботи нами виокремлено такі найбільш ефективні та сучасні форми профорієнтаційної роботи: індивідуальне консультування школярів; сімейне консультування з питань професійного самовизначення старшокласників; класні години з профорієнтації із запрошенням представників різних професій і представниками ЗВО; використання засобів анімаційної діяльності; профорієнтаційні уроки; тематичні екскурсії на підприємства; ярмарки вакансій навчальних і робочих місць; психологічна діагностика професійної спрямованості особистості.

Отже, соціальний педагог закладу загальної середньої освіти має володіти вищезазначеними формами та використовувати їх у власній професійній діяльності, що допоможе учням старших класів зробити перші кроки до правильного вибору професії та сприятиме саморозвитку особистості та розвитку суспільства загалом.